

Hangyál Zsófia – Kasza Georgina

STIPENDIUM HUNGARICUM ÖSZTÖNDÍJAS HALLGATÓK HELYZETE, VÉLEMÉNYE, ELVÁRÁSAI

2018. január

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Impresszum

FELELŐS KIADÓ: Tordai Péter igazgató
GRAFIKAI TERVEZÉS, TÖRDÉLÉS: Vilimi Kata
A KÖTET SZERZŐI: Hangyál Zsófia, Kasza Georgina
AZ ADATFELVÉTELBE KÖZREMŰKÖDÖTT: Mészáros Gabriella
KIADJA a Tempus Közalapítvány, 2018.

ISBN 978-615-5319-56-3
Minden jog fenntartva.

További fotók, illusztrációk: © Shutterstock

Tempus Közalapítvány
1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
Postacím: 1438, Budapest 70., Pf. 508.
Infó: (06 1) 237 1320
telefon: (06 1) 237 1300
fax: (06 1) 239 1329
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu, www.campusmundi.hu

A Tempus Közalapítvány minden pályázataival kapcsolatos információt, pályázati űrlapot, egyéb dokumentumot térítésmentesen bocsát az érdeklődők rendelkezésére, azok kereskedelmi forgalomba nem hozhatók.

A „Campus Mundi – felsőoktatási mobilitási és nemzetköziesítési program” című EFOP-3.4.2-VEKOP-15-2015-00001 azonosító számú projekt a Széchenyi 2020 program keretében, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg, a Tempus Közalapítvány kezelésében.

TARTALOM

Bevezetés	5
Nemzetközi hallgatók Magyarországon	6
Külföldi állampolgárságú hallgatók számának alakulása az elmúlt években	6
Nemzetközi hallgatók a hazai felsőoktatásban. A Stipendium Hungaricum program szerepe a hallgatói mobilitásban	7
Stipendium Hungaricum hallgatók a hazai felsőoktatásban	10
Az ösztöndíjas hallgatók számának alakulása, jelenlegi helyzetkép	10
Az ösztöndíjas hallgatók szociális, valamint képzési háttere	11
Az ösztöndíjas hallgatók képzési életútja, tanulmányi sikeressége	12
Az ösztöndíjas hallgatók elégedettsége a hazai felsőoktatással	13
A Stipendium Hungaricum ösztöndíjhoz kapcsolódó hallgatói szolgáltatások	13
Szálláslehetőség és az ösztöndíjas hallgatók mentorálása	14
A tanítás-tanulás minőségi tényezőivel való elégedettség	16
A Magyarországon való továbbtanulás motivációs és információs háttere	18
Következtetések	20
Hivatkozott irodalom	21

BEVEZETÉS

A Stipendium Hungaricum program egyre nagyobb szerepet tölt be a hazai felsőoktatási intézmények életében. Az erősödő hallgatói mobilitás, a bővülő intézményi kör, valamint a pénzügyi és szakmai forrásokhoz való hozzáférés a felsőoktatási rendszer egészét kihívások elé állította.

A jelentés célja, hogy a Stipendium Hungaricum program hatását a hallgatói mobilitás szempontjából közelítse, vizsgálja meg. A jelentés a nemzetközi hallgatói mobilitás, elsősorban a Stipendium Hungaricum program keretében történő mobilitás tendenciáit a rendelkezésre álló adatbázisok segítségével ragadja meg, valamint a hallgatók véleményét, elégedettségét, meghatározott témák szerinti visszajelzését mutatja be. A jelentés többéves, folyamatos munka eredményeként azonosítja azokat a területeket, amelyek bemutatása a szélesebb szakmai nyilvánosság számára is fontos, érdekes lehet.

A jelentés a rendelkezésre álló statisztikai és adminisztratív adatbázisok áttekintésén alapul. Az Oktatási Hivatal Felsőoktatási Információs Rendszere 2015 óta elkülönülten nyújt információt a Stipendium Hungaricum program keretében hazánkban tanuló hallgatókról. A Tempus Közalapítvány a pályáztatási folyamat megvalósításában játszott szerepe miatt követi nyomon a programra jelentkezőket, illetve a hallgatókat. A fenti adatbázisok mellett 2017-ben már második éve az ún. hallgatói véleményfelmérés keretében a hallgatók értékelik, véleményezik a program megvalósításának meghatározott elemeit.

NEMZETKÖZI HALLGATÓK MAGYARORSZÁGON

Külföldi állampolgárságú hallgatók számának alakulása az elmúlt években

A hazai felsőoktatási intézményekben tanuló külföldi hallgatók száma évek óta emelkedő tendenciát mutat. Míg 2008-ban közel 17 ezer hallgató tanult hazánkban, 2016 őszen 28 628 hallgató, 2017 őszen pedig 32 309 külföldi hallgató kezdte meg tanulmányait részképzésben vagy diploma megszerzése céljából valamely magyar felsőoktatási intézményben. A külföldi hallgatók összes hallgatóhoz viszonyított aránya hosszú távon növekvő tendenciát mutat, ez az arány 2010 és 2016 között 5,2 százalékról 9,97 százalékra emelkedett. A jelentős növekedést az is befolyásolta, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók összlétszáma évek óta csökken. Az alábbi táblázat is jól mutatja, hogy az elmúlt években a külföldi hallgatók „ittléte” a hazai felsőoktatásban tanulók csökkenő tendenciáját kismértékben befolyásolta, vagyis a csökkenés arányát csak néhány százalékban enyhítette, a kieső magyar hallgatói létszámot pedig nem tudta pótolni.

A Felsőoktatási Információs Rendszer 2015 óta gyűjti elkülönítetten az adatokat a Stipendium Hungaricum programban résztvevőkről. Az alábbi táblázatból jól látható, hogy az SH hallgatók száma az elmúlt két évben majdnem duplájára emelkedett, illetve közel harmadával növekedett a külföldi hallgatókon belüli arányuk is. Ez azt is jelzi, hogy a külföldi hallgatók létszámának növekedésében az SH program egyre nagyobb szerepet játszik.

1. táblázat: A nemzetközi hallgatók száma 2008 és 2017 között (Forrás: OHFIR, www.ksh.hu)

	2008	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Az összes hallgató száma (fő)	381 033	361 347	320 124	306 524	295 316	287 018	283 350
Nappali tagozatos hallgatók száma összesen (fő)	-	-	-	217 248	210 103	205 560	202 278
A külföldi állampolgárságú hallgatók száma (fő)	16 916	18 850	23 208	24 598	26 155	28 628	32 309
A külföldi állampolgárságú hallgatók száma nappali tagozaton (fő)	-	-	20 782	22 442	23 967	26 519	30 276
Magyar nyelvű képzésen tanuló külföldi hallgatók száma (fő)	-	-	9488	9022	8825	8651	8639
Stipendium Hungaricum programban részt vevő hallgatók (fő)	-	-	47	768	1270	2942	5148
Magyar nyelvű képzésen tanuló SH hallgatók száma (fő)	-	-	-	-	333	378	393
A külföldi hallgatók aránya az összes hallgatóhoz viszonyítva – valamennyi tagozaton	4,4%	5,2%	7,2%	8%	8,9%	9,97%	11,4%
A külföldi hallgatók aránya az összes hallgatóhoz viszonyítva – nappali tagozaton	-	-	-	10,33%	11,41%	12,90%	14,97%
Stipendium Hungaricum hallgatók külföldi hallgatókhoz viszonyított aránya	-	-	0,2%	3,1%	4,9 %	10,28%	15,93%

Meghatározó tendencia, hogy az elmúlt tíz évben négy szomszédos ország (Szerbia, Ukrajna, Románia és Szlovákia) hallgatói létszáma, vagyis elsősorban az itt tanuló külföldi magyarok száma csökken. Bár arányuk a külföldi hallgatók között továbbra is meghatározónak tekinthető, ugyanakkor ez az arány fokozatosan egyre kisebb. 2007-ben a külföldi állampolgárságú hallgatók 51 százaléka érkezett a fenti négy országból, míg 2011-ben ez az arány 41 százalékra, 2016-ban pedig 24,6 százalékra, 2017-ben pedig 21 százalékra változott. A környező országokból egy-két év hullámszerű tendenciája mellett hosszú távon csökkenőben van a hazai felsőoktatási intézményekbe beiratkozó hallgatók száma. Az elmúlt két évet figyelembe véve: a Romániából és Szerbiából érkező hallgatók száma némiképp emelkedett, míg az Ukrajnából és Szlovákiából érkező hallgatók száma csökkent.

A magyarországi tanulás iránt a legnagyobb húzóerőt továbbra is az orvosi és egészségügyi képzési terület képzési kínálata jelenti. 2017-ben a külföldi hallgatók 20 százaléka általános orvosi szakon tanult, 4 százaléka pedig fogorvosi szakon. Az elmúlt években folyamatosan emelkedik a Németországból érkező hallgatók száma, amelynek eredményeként 2016-ban a legtöbb hallgatót küldő ország lett. A 2016/2017. őszi félévben 3234 német hallgató kezdte meg tanulmányát Magyarországon, 17 százaléka részképzésre, kreditmobilitási célból érkezett hazánkba. 2017-ben a német hallgatók száma csak kismértékben emelkedett, 3258 főre. Az elmúlt 6-7 évben meghatározó volt, az elmúlt három évben ug-rásszerűen emelkedett az itt tanuló iráni hallgatók száma. Szintén meghatározó, hogy az iráni hallgatók többsége, 2016-ban 72 százaléka orvosi, fogorvosi, illetve gyógyszerészeti képzésen tanult, 2017-ben pedig ez az arány 69 százalékra változott. E képzési területhez kapcsolódik, hogy a Svédországból érkező hallgatók száma az elmúlt években csökkenőben van: míg 2011-ben Svédország a 10 legtöbb hallgatót küldő ország között volt, és többségük – 440 hallgató – ezen a képzési területen tanult, addig 2016-ban ez a szám 264 főre, 2017-ben pedig 231 főre csökkent.

Az elmúlt években több ország vált meghatározó küldő országgá. Nemzetközi szinten az egyik legnagyobb küldő ország, Kína mobilitási aktivitását is egyre jobban ki tudja használni Magyarországon. A kormányzati, valamint a felsőoktatási intézményi törekvéseknek köszönhetően az itt tanuló kínai hallgatók száma az elmúlt három évben közel háromszorosára emelkedett. Míg 2010-ben a kínai hallgatók aránya a külföldi hallgatók között 1,5 százalék volt, addig 2016-ban ez az arány 5,5 százalékra, 2017-ben pedig 6,4 százalékra emelkedett. Az elmúlt öt évben Kína mellett Törökország vált meghatározó küldő országgá. A Törökországból érkező hallgatók száma az elmúlt években szintén tendenciaszerűen emelkedett. 2013/2014 őszen 768, 2016/2017 őszen 964, 2017 őszen pedig 1113 török hallgató tanult valamely hazai felsőoktatási intézményben.

Nemzetközi hallgatók a hazai felsőoktatásban. A Stipendium Hungaricum program szerepe a hallgatói mobilitásban

2017 őszen a korábbi évhez képest közel négyezer fővel emelkedett a nemzetközi hallgatók száma: ez évben összesen 32 309 külföldi állampolgárságú hallgató kezdte meg tanulmányait valamely hazai felsőoktatási intézményben. E hallgatói adatok tartalmazzák a részképzésre, valamint a teljes képzésre hazánkba érkező hallgatók számát is. A Stipendium Hungaricum ösztöndíj keretében hazánkban tanuló hallgatók száma 2017-ben 5148 fő volt, míg 2016 őszen 2942 fő folytatott tanulmányokat Magyarországon: a program hatása, a rendelkezésre álló adatok alapján, a mester-, valamint a doktori képzésen látható, megragadható.

2. táblázat: A nemzetközi hallgatók száma képzési szintenként az elmúlt 3 évben (Forrás: OH FIR)

Képzési szint	2015. ősz	2016. ősz	2017. ősz
főiskolai képzés	24		
egyetemi képzés	32	3	
felsőoktatási szakképzés	94	128	116
szakirányú továbbképzés	338	370	300
doktori képzés (PhD/DLA)	852	1085	1489
mesterképzés (MA/MSc)	2830	3592	4520
osztatlan képzés	9308	9884	10 259
alapképzés (BA/BSc)	12 677	13 566	15 625
összesen	26 155	28 628	32 309

Az alapképzésen tanuló hallgatók száma az elmúlt években emelkedő tendenciát mutat. A részképzésen tanuló hallgatók száma 2017-ben 4481 fő volt; 1466 fő tanult előkészítő tanulmányokon. A környező országokon túl meghatározó számban érkeztek hallgatók Kínából, Törökországból, Németországból, valamint Olaszországból. Az alapképzési szakok közül népszerűek voltak az alábbi szakok: gazdálkodási és menedzsment, ápolás és betegellátás (gyógytornász), programtervező informatikus, mérnökinformatikus és a turizmus-vendéglátás szakok. Az alapképzésen tanulók 61 százaléka angol nyelvű képzésen tanul, de nagyon magas a magyar nyelvű képzésen tanulók aránya (37 százalék) is.

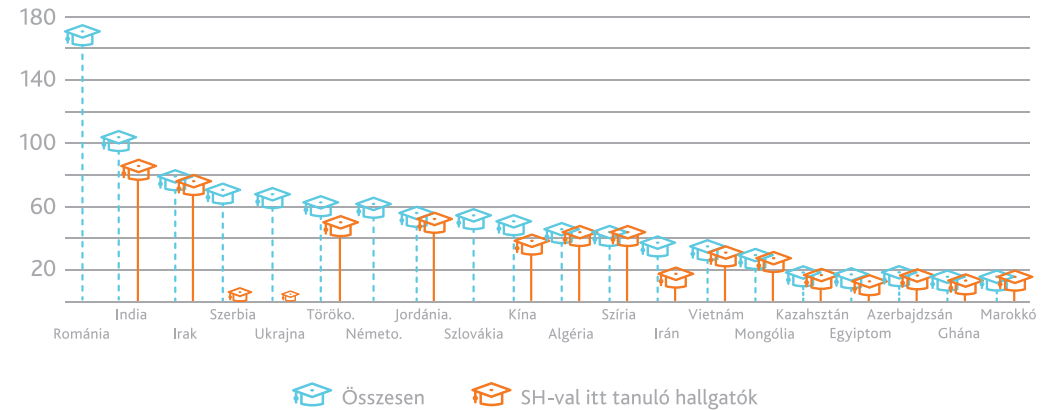
A mesterképzésen tanuló hallgatók száma közel másfélszeresére emelkedett az elmúlt években. A mesterképzésen tanuló hallgatók száma 2017-ben elérte a 4520 főt. A hallgatók nagy arányban érkeztek a szomszédos országokon túl Kínából, Szíriából, Azerbajdzsánból és Jordániából. A legnépszerűbb szakok: nemzetközi tanulmányok, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás, pszichológia, vezetés és szervezés, valamint mérnökinformatikus. Az SH program hatása a mesterképzésen már megfigyelhető: 2017-ben a mesterképzésen oktatott hallgatók 45,3 százaléka SH ösztöndíjjal tanult Magyarországon; ez az arány 2016-ban még csak 37 százalék volt.

Az osztatlan képzésen tanuló hallgatók száma kisebb arányban emelkedett az elmúlt két évben. A képzési programok közül az általános orvosi, a fogorvosi, az állatorvosi, valamint a gyógyszerész szakok azok, amelyeken a legtöbb nemzetközi hallgató tanult. A legnépszerűbb küldő országok Németország, Irán, Norvégia, Izrael és Nigéria voltak 2017-ben. A képzés nyelve elsősorban az angol és a német. Az osztatlan képzésen tanuló SH hallgatók száma 418 fő volt 2017-ben. A legtöbb SH hallgató Jordániából, Japánból és Mongóliából érkezett, és általános orvosi, valamint építészmérnöki szakon tanult.

A doktori képzésben tanuló hallgatók száma az elmúlt két évben meghatározó arányban emelkedett: 2017-ben 1489 fő volt, amely az összes nemzetközi hallgató 4,6 százalékát jelenti. 2016-ban ez az arány 3,8 százalék (1085 fő), 2015-ben pedig 3,2 százalék (852 fő) volt. A doktori képzésben a legnépszerűbb küldő országok között Románia, India, Szerbia, Szlovákia és Irak szerepel. 2017-ben Indiából 175 fő érkezett a képzési szintre, Irakból 82, Jordániából pedig 60 hallgató. Talán meglepőnek tűnik, hogy a gazdálkodástudományi, bölcsészettudományi és társadalomtudományi doktori képzésben találkozhatunk nagyobb létszámú hallgatóval. A képzés nyelve elsősorban az angol, de a külföldi állampolgárságú

hallgatók közül sokan (elsősorban a környező országok magyar hallgatói) tanulnak magyar nyelvű képzéseken is. Az egyetemek közül a Debreceni Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és az ELTE jelenti a nemzetközi doktori hallgatók számára a legnagyobb húzóerőt. A nemzetközi doktori hallgatók 52 százaléka SH ösztöndíjjal tanult hazánkban. Ez az arány az elmúlt években nagymértékben emelkedett, 2016-ban még csak a hallgatók 44 százaléka tanult a program keretében.

1. ábra. A doktori szinten tanuló hallgatók, ezen belül az SH ösztöndíjasok száma (fő) legnépszerűbb küldő országok szerint, 2017 (Forrás: OH FIR)

Stipendium Hungaricum Program

A Stipendium Hungaricum programot a magyar kormány indította el 2013-ban. A program oktatáspolitikai célja, hogy elősegítse a magyar felsőoktatás minőségének fejlesztését a nemzetköziesedési folyamatok támogatásával, erősítse a magyar tudományos elit nemzetközi kapcsolatait, továbbá növelje a felsőoktatási intézmények kulturális sokszínűségét. Az ösztöndíjprogram fő célkitűzése emellett, hogy a külföldi hallgatók számának növelésével népszerűsítse a versenyképes magyar felsőoktatást.

Az ösztöndíj nemcsak a bejövő hallgatók számának növelésére törekszik, hanem a nemzetközi partnerekkel való magasabb szintű oktatási együttműködés elmélyítésére is. 2016/17-ben közel 60 küldő partner vett részt a Stipendium Hungaricum programban 5 különböző kontinensről. A Stipendium Hungaricum programban részt vevő országok köre az elmúlt években folyamatosan bővült. 2016/2017-ben új országként két dél-amerikai állam, Brazília és Paraguay, továbbá Dél-Afrikai Köztársaság, Albánia, Izrael, Kuwait és Kirgizisztán csatlakozott a programhoz.

A Stipendium Hungaricum program koordinációjában meghatározó szerepe van a Tempus Közalapítványnak. Az 1996-ban létrehozott közalapítvány az Emberi Erőforrások Minisztériuma felügyelete alatt működő, közhasznú szervezet, amely az általa kezelt programokon keresztül a legnagyobb mértékű mobilitást bonyolítja le Magyarországon. Feladata, hogy a magyar oktatási és képzési szektort hozzásegítse az európai integráció által kínált lehetőségek hatékony és eredményes kiaknázásához, mindezt hazai és nemzetközi pályázati programok koordinálásával, képzések kidolgozásával és megvalósításával, valamint szakértői segítségnyújtással teszi lehetővé. (www.tka.hu)

STIPENDIUM HUNGARICUM HALLGATÓK A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN

Az ösztöndíjas hallgatók számának alakulása, jelenlegi helyzetkép

A Stipendium Hungaricum hallgatók száma az elmúlt években ugrásszerűen emelkedett. Ez a növekedés leginkább a program sajátos működési rendszeréből adódik: a részt vevő országok köre, valamint a partnerországok részére biztosított hallgatói helyek száma folyamatosan bővül. Ezen folyamat együtt járt a felsőoktatási, nemzetközi hallgatók számára biztosított kínálat bővítésével is: nemcsak a részt vevő intézmények, hanem a képzési programok száma is jelentősen emelkedett az elmúlt években.

A 2017/2018. akadémiai tanévre 26 felsőoktatási intézmény, valamint egy minisztériumi háttérintézet képzési programjaira pályázhattak a leendő hallgatók. Ez az intézményi kör a 2018/2019. akadémiai évre további két intézménnyel, az Állatorvostudományi Egyetemmel, valamint a Semmelweis Egyetemmel fog bővülni. A Stipendium Hungaricum program keretében meghirdetett képzési programok a felsőoktatási intézmények kínálatán alapulnak. Az online jelentkezői kutatás eredményei azt jelzik, hogy a továbbtanulási döntésnél a rendelkezésre álló képzési kínálat meghatározó: a programra jelentkezők 10 százaléka a jelentkezési döntés fő okaként azt jelölte meg, hogy az adott egyetem/főiskola olyan képzési programot ajánlott, amit a jelentkező szeretett volna.

A 2017/2018. akadémiai évre összesen 415 képzési programra pályázhattak a hallgatók, a jelentkezők számára széles körű, idegen nyelvű képzési kínálatot biztosítottak az intézmények. A legtöbb képzési programot a Debreceni Egyetem (65 képzési program), az ELTE (58 képzési program), valamint a Pécsi Tudományegyetem (53 képzési program) kínálta. 168 képzési programot Budapesten, míg a többit vidéki városokban hirdették meg: Debrecenben 64, Pécsen 53, míg Szegeden 37 képzési program található. Ez a három felsőoktatási intézmény a képzési programok 42,4 százalékát hirdette meg. A képzési programok többsége, 91 százaléka angol nyelvű, de az angol mellett további nyolc nyelven érhetőek el képzések. A képzési programok 75 százalékánál a minimum elvárás B2 szintű, 19 százalékánál pedig C1 vagy C2 szintű nyelvtudás volt. A többi képzés esetében ennél alacsonyabb szintű az elvárt nyelvtudás. A képzési szintek szerint a mesterképzésen meghirdetett képzési programok vannak nagyobb arányban (39,5%), míg az alapképzési programok aránya 28,7 százalék volt. A képzési programok 29,15 százaléka doktori szintű volt. A meghirdetett 415 képzési program közel 300 szakot ölel fel: az informatika, a műszaki, valamint a gazdaságtudományi képzési területek szakjai jelennek meg legnagyobb arányban. A képzési programok 92,53 százalékánál tartanak felvételi vizsgát az intézmények.

Hallgatói véleményfelmérés 2017

A hallgatók visszajelzése, véleménye a program minőségének egyik fontos mutatószáma. 2017-ben – hasonlóan a korábbi évhez – online kérdőív formájában jeleztek vissza a hallgatók a program megvalósításához kapcsolódó kiemelt területeken. A kérdőív az alábbi négy témakörben tartalmazott kérdéseket: a képzési program jellemzői; a magyarországi továbbtanulás mögötti motivációs tényezők, információs háttér; a különböző, egyetemi és az intézmény székhelye szerinti hallgatói és egyéb szolgáltatások; a hallgató társadalmi és képzési háttere.

Az ösztöndíjas hallgatók 2017 júniusa és augusztusa között válaszolhattak a kérdőívre, 2017-ben 2942 hallgató tanult az ösztöndíj keretében, a mintában összesen 2825 hallgató szerepel.

Az ösztöndíjas hallgatók szociális, valamint képzési háttere

A hallgatók családi, anyagi helyzete befolyásolja az egyetemi életbe való beilleszkedést, valamint az egyéni tanulmányi teljesítményt is. A hátrányos anyagi helyzet növelheti a hallgatók lemorzsolódásának esélyét is.

A kutatás az ösztöndíjasok pénzügyi helyzetét a Magyarországon tanuló külföldi hallgatók és a saját országbeli hallgatók pénzügyi helyzetéhez viszonyítva vizsgálta. Utóbbi viszonylatban rosszabb anyagi helyzetről vallott a budapesti hallgatók több mint egynegyede, míg a vidéken tanulók valamivel optimistábban látják saját pénzügyi lehetőségeiket. A képzési szintek szerinti lebontásban megfigyelhető, hogy a doktori képzésben résztvevők számottevő hányada az átlagnál valamivel jobbnak (21 százalék), illetve sokkal jobbnak (6,5 százalék) ítéli meg saját pénzügyi helyzetét (összesen 27,6 százalék). Ez az arány jóval magasabb az alap-, illetve mesterképzéshez viszonyítva.

Abban az esetben, amikor a hallgatóknak a Magyarországon tanuló külföldi diákokéval kellett összehasonlítaniuk az anyagi helyzetüket, többségük az átlagnál rosszabbnak értékelte saját lehetőségeit. A két alsó jövedelmi kategória felé való elmozdulás megfigyelhető a 2016-os véleményfelmérés eredményeiben is. Míg az átlagos kategóriára adott válasz mindkét évben 42 százalék volt, addig az átlagnál kicsit vagy sokkal rosszabb pénzügyi helyzetről vallott a diákok 39 százaléka 2016-ban és 43 százaléka 2017-ben. Ezzel szemben a hallgatók csupán 14,4 százaléka véli úgy 2017-ben, hogy anyagi helyzete jobb vagy sokkal jobb az átlagos külföldi hallgatókéhoz képest.

3. táblázat: A válaszadók pénzügyi helyzete a saját országbeli diákokhoz és az itteni többi külföldi diákhöz képest

(Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N=2825)

„Hogyan ítéled meg a pénzügyi helyzetet?”	A saját országbeli diákokhoz képest (%)	Az itteni többi külföldi hallgatóhoz képest (%)
Sokkal rosszabb, mint az átlag	6,1	15,9
Kicsit rosszabb, mint az átlag	18,9	27
Átlagos	51,6	42,8
Valamivel jobb, mint az átlag	18,2	11,2
Sokkal jobb, mint az átlag	5,2	3,2

4. táblázat: A válaszadók pénzügyi helyzete a saját országbeli diákokhoz képest, budapesti és vidéki hallgatók válasza lebontva (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N=2825)

„Hogyan ítéled meg a pénzügyi helyzetet a saját országbeli diákokhoz képest?”	Budapesti hallgatók	Az itteni többi külföldi hallgatóhoz képest (%)
Sokkal rosszabb, mint az átlag	7	5,4
Kicsit rosszabb, mint az átlag	19,5	18,4
Átlagos	49,7	53
Valamivel jobb, mint az átlag	18,3	18,2
Sokkal jobb, mint az átlag	5,6	5

A válaszadó ösztöndíjasok 79,5 százaléka semmilyen egyéb pénzügyi támogatásban nem részesül a Stipendium Hungaricum ösztöndíjon kívül. A hallgatók elenyésző része részesül további külföldi állami támogatásban, egyéb magyar (0,9 százalék), illetve külföldi juttatásban (1,3 százalék), amit különböző alapítványok és cégek finanszíroznak.

Az ösztöndíjas hallgatók képzési életútja, tanulmányi sikeressége

A program eredményessége szempontjából kiemelten fontos, hogy az ösztöndíjat elnyert hallgatók lehető legnagyobb aránya sikeresen fejezze be felsőfokú tanulmányait. Az évenkénti intézményi visszajelzések azt mutatják, hogy az SH hallgatók tanulmányi eredményessége lényegében nem tér el az átlagos hallgatói teljesítményektől, sőt az eddigi lemorzsolódást vizsgáló elemzések szerint a hazai átlagnál eredményesebbek az ösztöndíjas diákok. Hasonló visszajelzést adnak vissza a hallgatói önértékelések is: a 2016. évi véleményfelmérésben a hallgatók 93 százaléka átlagosnak vagy átlag felettinek ítélte meg tanulmányi teljesítményét.

A tanulmányi eredmények megítélésénél az ösztöndíjasok elenyésző része gondolja úgy, hogy kicsit vagy sokkal rosszabb az átlagosnál külföldi diáktársaihoz képest (4,7 százalék és 2,2 százalék). Többségük ebben a tekintetben az átlagos kategória körül mozog, míg a hallgatók egynegyede véli úgy, hogy tanulmányi teljesítménye sokkal magasabb az átlagosnál a külföldi hallgatókhoz viszonyítva. A stipendiumos hallgatók többsége nem beszél magyarul: 63 százaléka csupán néhány szót ismer, 20 százalékuk sok nehézséggel beszél/ír/olvas magyarul. Ezzel szemben angolul a legtöbb diáknak nincs problémája, nehézségek nélkül kommunikál angol nyelven (55 százalék), 25 százalékuk anyanyelvi szinten van.

AZ ÖSZTÖNDÍJAS HALLGATÓK ELÉGEDETTSÉGE A HAZAI FELSŐOKTATÁSSAL

A Stipendium Hungaricum program megvalósítása során a hallgatók folyamatos, azonos szempontok mentén való visszajelzése hangsúlyosan jelenik meg a megvalósítás során, a program fejlesztésébe szisztematikusan beépül. A hallgatók elégedettsége, visszajelzései segítik a megvalósítókat a programhoz kapcsolódó témák tematizálásában, a problémák azonosításában is. Az ösztöndíjas hallgatók visszajelzése nemcsak programszinten, hanem meghatározott esetekben intézményi szinten is visszajelzést ad a program megvalósításáról.

A hallgatók minden akadémiai év végén online kérdőív segítségével jeleznek vissza meghatározott szempontok szerint elégedettségükről, véleményükről, elvárásaikról. A 2017. évi felmérés során a legfontosabb témák az alábbiak voltak: a hallgató intézményi székhelyén elérhető szolgáltatások, intézményi hallgatói szolgáltatások, a program megvalósításához kapcsolódó szolgáltatások, a tanítás-tanulás minőségét befolyásoló tényezők, valamint a továbbtanulási döntést befolyásoló információs és motivációs tényezők.

A Stipendium Hungaricum ösztöndíjhoz kapcsolódó hallgatói szolgáltatások

A hallgatói szolgáltatások közül az ösztöndíjas életét, pályáját segítő szolgáltatások a Stipendium program fontos részét jelentik. Ezen szolgáltatásokat a felsőoktatási intézmények biztosítják a hallgatók részére, ugyanakkor az SH program nemcsak pénzügyi támogatások formájában, hanem szakmai támogatást biztosítva is igyekszik fejleszteni színvonalukat, láthatóságukat. Az elmúlt években ennek megfelelően olyan területeken, mint a külföldi hallgatók mentorálása, fejlesztések történtek, indultak el intézményi, valamint programszinten egyaránt.

A hallgatók elégedettsége az egyik legfontosabb visszajelzés a különböző szolgáltatások színvonalával, minőségével kapcsolatban – jelenleg általánosan alkalmazott gyakorlat, hogy a hallgatók elégedettsége a minőség egyik fontos mutatószáma. Számos nemzetközi és hazai kutatás is azt igazolja, hogy a hallgatók véleménye releváns, nem kérdőjelezhető meg; véleményüket, elégedettségüket világosan meg tudják fogalmazni a különböző, a saját tanulási pályájukat érintő területeken (PUSZTAI 2011).

Az ösztöndíjas megérkezésekor, kezdeti integrációja során különféle adminisztrációs, ügyintézési területeken támogatást, segítséget igényel. Ilyen területek például a szálláskeresésben való segítség, vagy az adószám, diákigazolvány megszerzésében való segítség nyújtása. Az elmúlt évet összehasonlítva az ösztöndíjasok elégedettsége számos szolgáltatás esetében növekedett. 2017-ben a hallgatók olyan fontos szolgáltatásokkal, mint az ösztöndíj folyósításának időzítése, rendszeressége, segítség a TAJ-kártya, az adószám, a vízum vagy a diákigazolvány megszerzése során, elégedettek voltak.

5. táblázat: Az ösztöndíjhoz kapcsolódó szolgáltatásokkal való elégedettség (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2016, N=1269; Hallgatói véleményfelmérés 2017, N=2825)

	2016 átlag (1: nagyon elégedetlen, 5: nagyon elégedett)	2017 átlag (1: nagyon elégedetlen, 5: nagyon elégedett)
az ösztöndíj folyósításának időzítése és rendszeressége	3,69	3,89
segítség a szálláskeresésben	3,50	3,52
az egészségügyi szolgáltatások kapcsán (visszatérítés)	3,66	3,78
segítség a vízum és tartózkodási engedély megszerzése kapcsán	3,98	4,11
segítség a TAJ-kártya megszerzése kapcsán	3,69	3,98
segítség az adószám megszerzése kapcsán	3,77	3,97
segítség a diákigazolvány megszerzése kapcsán	3,72	3,96
diáktanácsadói szolgáltatás	3,73	3,76
mentorszolgáltatás	3,64	3,68
szállástámogatás folyósítása	3,43	3,37
kollégium színvonala	3,35	3,30
albérlet színvonala	3,35	3,37

Szálláslehetőség és az ösztöndíjas hallgatók mentorálása

Két olyan, az ösztöndíjasok számára biztosított főbb szolgáltatást lehet azonosítani, amellyel kapcsolatban a hallgatók elégedettsége csökkent vagy nem változott számottevően az elmúlt két évben. Az egyik a szállás minőségével való elégedettség, a másik pedig a mentorálással, a diáktanácsadói szolgáltatással való elégedettség.

Az ösztöndíjas hallgatók évek óta jelzik a szállással való problémákat, elégedetlenséget. Ez a visszajelzés azért is fontos, mert a program az ösztöndíjasok szállását támogatja juttatás formájában, valamint kollégiumi szálláshely biztosításával. Éppen ezért a program minősége szempontjából is lényeges lenne, ha ezek a támogatások nem egy, a hallgatói elégedetlenség alapján rossz színvonalú szolgáltatás fenntartására, finanszírozására fordítódnának. Másrészt a kollégium közösségformáló, illetve szocializációs szerepe az SH hallgatók esetében kiemelten fontos.

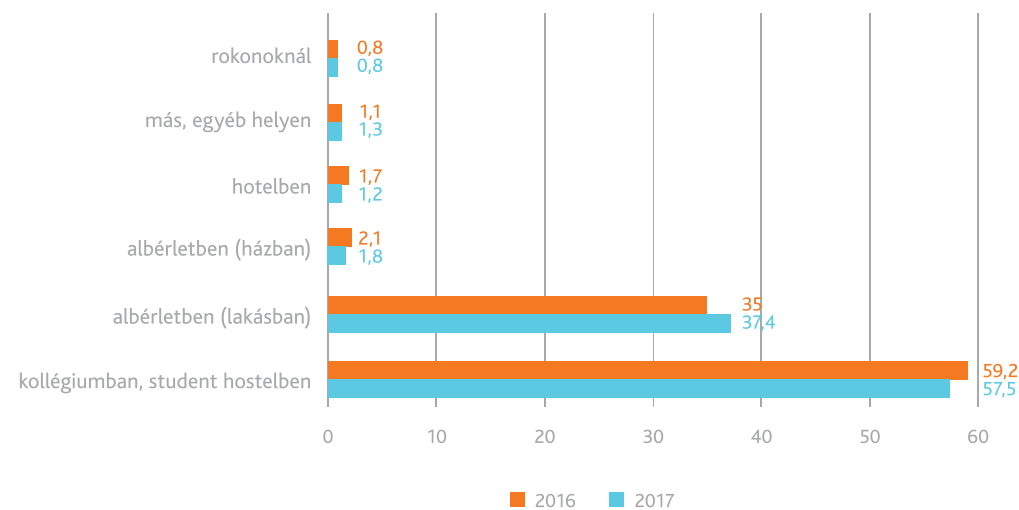
Fontos tendencia, hogy a hallgatói szolgáltatások közül ez a leginkább alulértékelt terület, valamint az elégedettség az elmúlt években számos szempont szerint csökkenő tendenciát mutat. A kollégium, valamint az albérlet színvonalával a hallgatók közepesen elégedettek, a kollégium színvonalával való elégedettség pedig az elmúlt két évben csökkent.

A szállással való elégedettség városonként, illetve felsőoktatási intézményenként nagyon eltérő, színes képet mutat. Az elmúlt évben az ösztöndíjasok egyes nyugat-dunántúli, közepes nagyságú városokban – mint Kaposvár, Dunaújváros vagy Veszprém – nagyon elégedettek voltak a szálláslehetőségekkel, ezzel szemben a fővárosban elérhető szállások kevésbé nyerték meg a tetszésüket. A nagyobb egyetemi városokban (Debrecen, Szeged, Pécs) nyújtott szálláslehetőségekkel az ösztöndíjasok a közepesnél valamivel elégedettebbek voltak.

A szálláshoz kapcsolódó szolgáltatások – mint a segítség a szálláskeresésben, valamint a szállástámogatás folyósítása – is azon szolgáltatások közé tartoznak, amelyekkel a hallgatók kevésbé elégedettek. A szállástámogatás folyósításával való elégedettség az elmúlt két évben csökkenő tendenciát mutat.

A kollégiumi kínálat, valamint színvonal lehet az oka, hogy az albérletben lakó hallgatók aránya az elmúlt két évben emelkedett. 2016-ban az ösztöndíjas hallgatók 35 százaléka, 2017-ben pedig 37,4 százaléka élt bérelt lakásban. Ezzel szemben a kollégiumban, diákszállón élő hallgatók aránya csökkenő tendenciát mutat, közel két százalékkal csökkent. A kollégiumban lakó hallgatók aránya 2017-ben 57,5 százalék volt.

2. ábra: Az ösztöndíjas hallgatók szálláshelye az elmúlt két évben, százalék (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2016, N=1269; Hallgatói véleményfelmérés 2017, N=2825)

Az SH program keretében az intézményeknek mentorszolgáltatást kell biztosítaniuk az érkező ösztöndíjasok részére. A mentorálás célja, hogy az érkező hallgatók kezdeti integrációja gördülékenyen, nehézségek nélkül történjen meg. A hallgatók megérkezésekor nyújtott támogatás meghatározó az ösztöndíjasok életében, ezért fontos, hogy ez a szolgáltatás valamennyi intézményben megfelelő szinten kiépüljön. A mentorálással kapcsolatos elégedettség intézményenként eltérő képet mutat: számos intézmény esetében kifejezetten elégedettek a hallgatók a mentorálás során kapott szolgáltatásokkal.

A tanítás-tanulás minőségi tényezőivel való elégedettség

2017. évi hallgatói véleményfelmérés részletesebben koncentrált a hazai felsőfokú oktatás minőségét meghatározó tényezőkre, például az oktatási infrastruktúra minőségének értékelésére. A felsőoktatási intézményeket illető általános jellegű tényezőkkel (a képzési program minősége, kurzusválaszték, egyetem/főiskola hírneve) a hallgatók elégedettek voltak. Általánosságban kiemelhető, hogy a doktori hallgatók elégedettebbek ezen tényezőkkel; a kurzusválaszték volt az a szempont, amivel elégedetlenebbek voltak, ebben szerepet játszhat a doktori képzések kutatásorientált sajátossága is.

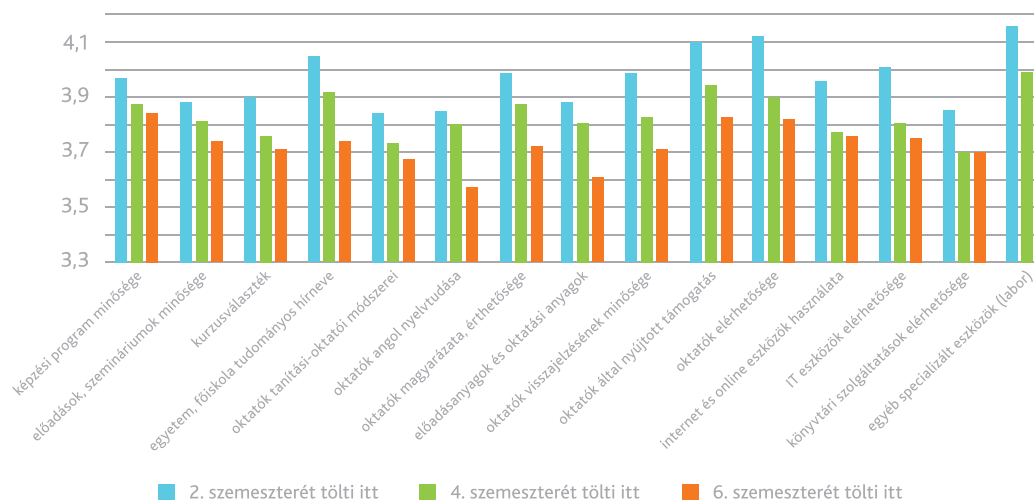
Az oktatók szakmai és módszertani felkészültségét is részleteiben mérte a kutatás: a kérdések az oktatók tanítási módszerein, angolnyelv-tudásán felül az oktatók visszajelzésének minőségét, kapcsolattartásának, tanácsadásának minőségét, magyarázatai érthetőségét vizsgálták. A mutatószámok átlagosan magas elégedettséget tükröznek, habár az alap- és mesterképzéses hallgatók megítélése bizonyos tényezők esetében alacsonyabb értékeket mutat. Egybehangzóan alacsonyabb elégedettségi értékelést kapott a speciális eszközök (pl. labor), könyvtári szolgáltatások és IT-eszközök elérhetősége.

6. táblázat: Az oktatás minőségét meghatározó tényezőkkel való elégedettség 1 – 5-ig tartó skálán (Hallgatói véleményfelmérés 2017, N = 2825)

	2016 SH minta átlaga (N=1269)	SH hallgatók 2017 (N=2739)	Doktori képzés átlaga (N=444)	Alapképzés (N=1080)	Mesterképzés (N=1139)
képzési program minősége	3,84	3,93	4,04	3,99	3,82
előadások, szemináriumok minősége	3,81	3,85	3,96	3,84	3,81
kurzusválaszték	3,74	3,85	3,79	3,9	3,79
egyetem/főiskola tudományos hírneve	3,86	3,97	4,04	3,94	3,98
oktatók tanítási-oktatási módszerei	3,74	3,8	4,02	3,76	3,73
oktatók angolnyelv-tudása	3,76	3,8	4,1	3,61	3,85
oktatók magyarázata, érthetősége	n.a.	3,92	4,16	3,8	3,91
előadásanyagok és oktatási anyagok minősége	3,75	3,83	4,02	3,76	3,81
oktatók visszajelzésének minősége	n.a.	3,91	4,12	3,86	3,89
oktatók által nyújtott támogatás, tanácsadás	n.a.	4,02	4,23	3,93	4,04
oktatók elérhetősége, hallgatókkal való kapcsolattartás	n.a.	4,01	4,15	3,92	4,05
internet és online eszközök használata a kurzusokon	3,92	4,08	4,1	4,06	4,11
IT-eszközök elérhetősége	3,74	3,89	3,89	3,87	3,9
könyvtári szolgáltatások elérhetősége	3,96	3,92	3,92	3,91	3,91
egyéb specializált eszközök (pl. labor) elérhetősége	n.a.	3,79	3,82	3,91	3,76

A külföldi hallgatók tanítás-tanulás minőségével való elégedettségét nemcsak a képzés szintje, hanem a Magyarországon, illetve a felsőoktatásban eltöltött évek is befolyásolják. Az itt eltöltött idővel az átlagos értékek alacsonyabbak lesznek, néhány indikátornál (pl. könyvtári szolgáltatások, internet és online eszközök) a 4. és 6. szemeszterükben tanuló hallgatók elégedettsége nem különbözik egymástól. Ennek oka lehet, hogy a hallgatók pár félév, év elteltével kritikusan mérnek megfogalmazni véleményüket, vagy a felhalmozódott rossz tapasztalatok okozzák a negatívabb véleményeket.

3. ábra: A hallgatók elégedettsége az itt töltött szemeszter száma szerint (Hallgatói véleményfelmérés 2017, N = 2825)

A MAGYARORSZÁGON VALÓ TOVÁBBTANULÁS MOTIVÁCIÓS ÉS INFORMÁCIÓS HÁTTERE

A külföldön való továbbtanulási aspirációkat, motivációs tényezőit, valamint információs háttérét számos nemzetközi és hazai kutatás kíséri figyelemmel. A külföldi továbbtanulás okai mögött számos társadalmi, intézményi és egyéni tényező húzódik meg. A Stipendium Hungaricum program keretében hazánkban tanuló hallgatóknál maga az ösztöndíj nagy motivációs tényezőt jelent: az ingyenes, tandíjmentes képzés lehetősége egyértelmű oka a magyarországi továbbtanulásnak. A hallgatói véleményfelmérés olyan motivációs tényezőkre kérdezett rá, amelyek visszajelzést adnak az egyéni döntésről, valamint a hazai felsőoktatásról is.

Mi a helyzet Magyarországon, és mennyi tudással rendelkeztek az ösztöndíjasok az országról, a képzések, egyetemek minőségéről? Mi motiválta leginkább a választásukat? A hallgatók 60 százalékának volt valamennyi előzetes tudása Magyarországról a tanulmányai megkezdése előtt (ez az adat 5 százalékos növekedést mutat a 2016-os évhez képest). Az ösztöndíjasok motivációja, hogy ki miért választotta Magyarországot, elég sokrétű; többségük rendelkezett már valamennyi információval a minőségi oktatásról, az ország presztízséről és az árak megfizethetőségéről. Emellett a válaszadók jelentős része a már meglévő kapcsolati tőkével indokolta választását; személyes kötődésre (rokonok, partner, barátok), illetve egyetemi, intézményi kapcsolatokra hagyatkozott. Kiemelkedő, 42 százalék azon válaszadók aránya, akik már jártak turistaként az országban, és ezért döntöttek úgy, hogy itt tanulnak.

Mindebből arra lehet következtetni, hogy a személyes kötődés, az országhoz kapcsolódó tapasztalatok fontos szerepet játszanak abban, hogy egy fiatal hol végez felsőfokú tanulmányokat. Számos hallgató azt is kiemelte, hogy hazánkban alacsony a diszkrimináció a külföldiekkel szemben, illetve hogy az itteni intézmények egyedi képzési programokat is ajánlanak. Ugyanakkor a motivációs mutatók általánosan pár százalékkal csökkentek a 2016-os elégedettségméréshez képest, például már 6 százalékkal kevesebben választják Magyarországot csupán azért, hogy megismerjenek egy másik kultúrát; számottevően kevesebb válasz érkezett a *megfizethető árak* kategóriára is.

A továbbtanulási döntést befolyásoló személyek közül a barátok, illetve a szülők szerepe meghatározó. A család befolyásoló döntése a felsőfokú továbbtanulásra mindig is jelentős volt. A hazai diákok tekintetében megfigyelhető, hogy az elmúlt években a barátok szerepe fokozatosan nőtt, míg a család szerepe kissé háttérbe szorult. Az SH jelentkezők esetében a barátok és szülők után sokkal kevesebb említést kaptak a magyar intézményekben tanuló hallgatók. Ugyanakkor a különböző oktatási intézmények munkatársai (pl. oktatók, karriertanácsadók, tanárok) kisebb mértékben befolyásolták a hallgatók jelentkezési döntéseit.

A továbbtanulást befolyásoló döntések közül az oktatási minősége, az adott ország vonzereje, valamint az intézmények által felajánlott képzési programok a leginkább meghatározóak. A nemzetközi kutatások azt mutatják, hogy a külföldi hallgatók a választásnál leginkább a képzési kínálatot, az országot, majd az adott intézményt veszik figyelembe a döntésüknél (*Beyond the data, 2014*). A válaszadóknak lehetőségük volt megjelölni, hogy melyek a magyar egyetemekre/főiskolákra történő jelentkezések fő okai: 45 százalékuk az oktatás magas minőségét jelölte meg. Egyfajta „külső továbbtanulási indítékként” jelenik meg, hogy 11,4 százalékuk válasza szerint ez az az ország, ahol a jövőbeni pályájukat szeretnék előmozdítani,

míg 10,2 százalékuk válaszában az adott intézmény képzési kínálata szerepelt mint meghatározó tényező. A fő ok meghatározása mellett a válaszadóknak lehetőségük volt, hogy tetszőleges számban megjelöljék azokat az okokat, amelyek befolyásolták a döntésüket. Ebben az esetben is az oktatás magas minősége a leginkább meghatározó tényező, a másik a kultúra megismerése, valamint az ország jó hírneve szerepel még a legtöbbet megjelölt választási okok között.

A nemzetközi tanulmányok szerint a legfontosabb motivációs tényezők a külföldi továbbtanulásnál az alábbiak: az oktatás minősége (összehasonlítva az otthoni oktatási minőséggel), a végzettségek nemzetközi elismertsége, az ország attitűdje a nemzetközi hallgatókhoz, a biztonság, a tandíj kérdése, valamint a vízum kérdése (*Beyond the data, 2014; OECD 2016*). Ez összhangban van az SH tapasztalatokkal is. Az SH jelentkezői kutatásnál a biztonság, valamint a hazai diplomák európai szintű elismertsége elsősorban a nyitott kérdésnél került előtérbe.

7. táblázat: Az oktatás minőségét meghatározó tényezőkkel való elégedettség 1 – 5-ig tartó skálán (Hallgatói véleményfelmérés 2017, N = 2825)

	Volt valamennyi tudásom, de nem sok	Nem, alig tudtam valamit	Igen, sokat tudtam	2017	2016
Összesen	60,2%	23,3%	16,5%	SH	SH
Magas színvonalú az oktatás	62,8%	18%	20%	49%	51%
Meg akartam ismerni egy másik kultúrát	63,5%	22%	15%	40%	46%
Viszonylag megfizethető árak	63,6%	20%	17%	36%	38%
Az országnak jó hírneve van	64,9%	15%	21%	23%	26%
Ismerek olyanokat, akik itt tanultak korábban, és ajánlották	63,2%	18%	18%	20%	20%
Könnyű bejutni az egyetemre/főiskolára	51,2%	32%	17%	14%	18%
Az otthoni egyetemmel partnermegállapodása van a magyarországi egyetemnek	61,8%	23%	15%	13%	10%
Alacsony diszkrimináció a külföldiekkel szemben	66,5%	15%	19%	16%	19%
Magyarországon akartam élni	53,2%	15%	31%	14%	16%
Az itteni egyetem/főiskola egyedi programot kínál	60,6%	19%	20%	15%	17%
Itt szeretném a jövőben a karrieremet kialakítani	57,2%	19%	24%	17%	16%
Barátaim voltak/vannak itt	54,7%	14%	31%	8%	10%
Turistaként voltam Magyarországon, és nagyon megtetszett	54,9%	10%	35%	6%	7%
Nincs különösebb oka	48,2%	48%	4%	5%	6%
Egyéb	45,7%	39%	15%	3%	6%
Rokonaik voltak/vannak itt	54,8%	13%	32%	3%	4%
A partnerem volt/van itt	51,2%	10%	39%	2%	1%

KÖVETKEZTETÉSEK

A Stipendium Hungaricum program sajátos keret- és feltételrendszert teremt a nemzetközi hallgatók magyarországi továbbtanulásában. Ez egyrészt azt jelenti, hogy az országok meghatározott köre vesz részt a programban, másrészt a program keretében támogatott hazai felsőoktatási intézmények idegen nyelvű és magyar nyelvű képzéseket nyújtanak a jelentkezőknek. Ez a feltételrendszer ugyanakkor nem eredményezi azt, hogy a nemzetközi tendenciáktól eltérő társadalmi, képzési háttérű hallgatók érdeklődése, jelentkezése lenne a jellemző. Számos változó alapján (pl. a nemi összetétel, képzési preferenciák, valamint a jelentkezők képzési háttere) a nemzetközi diplomamobilitási tendenciákhoz hasonlóan alakul a program keretében jelentkezők háttere is.

A hallgatói véleményfelmérés a Stipendium Hungaricum program keretében tanuló hallgatók véleményéről, az intézményhez, a képzési programhoz való viszonyáról árnyalt, sokrétű elemzést tesz lehetővé. Az elemzett szempontok sokasága alkalmas arra, hogy a hallgatók, az intézmény, valamint a képzési program közötti viszonyrendszert mélyebben megértsük.

A Stipendium Hungaricum hallgatók alapvetően elégedettek az oktatás színvonalával, a magyarországi felsőfokú tanulmányaikkal. A hallgatói elégedettséget, hazánkhoz, az intézményhez való viszonyrendszert ugyanakkor az is jelzi, hogy a hallgatók egy újbóli továbbtanulási döntés során újraválasztanák-e hazánkat, az adott felsőoktatási intézményt. Ez a kötődés ugyanakkor évfolyamonként, szakterületenként változott. A hallgatók 56 százaléka biztosan, 25,5 százaléka pedig valószínűleg újraválasztaná a hazánkat. A korábbi kutatási eredmények azt mutatták, hogy sok tekintetben pozitív irányú szignifikáns kapcsolat van a szolgáltatásokkal való elégedettség és az országunkat ideális oktatásturisztikai célpontként jellemzés, valamint az újraválasztási hajlandóság között (MALOTA 2016).

HIVATKOZOTT IRODALOM

Malota Erzsébet (2016): **Hallgatói véleményfelmérés**. Budapest, Tempus Közalapítvány, 2016.

Pusztai Gabriella (2011): **A láthatatlan kéztől a baráti kezekig. Hallgatói értelmező közösségek a felsőoktatásban**. ÚnMnK. Budapest, 2011

Futuretrack (2008): **Applying for Higher Education – the diversity of career choices, plans and expectations Findings from the First Futuretrack Survey of the 'Class of 2006' applicants for Higher Education**. Kate Purcell, Peter Elias, Ritva Ellison, Gaby Atfield, Duncan Adam, and Ilias Livanos. www.hecsu.ac.uk/assets/assets/documents/Applying_for_higher_education.pdf

Beyond the data (2015): **Beyond the data. Insights Influencing international student decision making**. EMEA, May 2014. www.hobsons.com/res/Whitepapers/23_Beyond_The_Data_Influencing_International_Student_Decision_Making.pdf

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. ábra: A doktori szinten tanuló hallgatók, ezen belül az SH ösztöndíjasok száma (fő) legnépszerűbb küldő országok szerint, 2017 (Forrás: OH FIR)	9
2. ábra: Az ösztöndíjas hallgatók szálláshelye az elmúlt két évben, százalék (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2016, N=1269; Hallgatói véleményfelmérés 2017, N=2825)	15
3. ábra: A hallgatók elégedettsége az itt töltött szemeszter száma szerint (Hallgatói véleményfelmérés 2017, N= 2825)	17
1. táblázat: A nemzetközi hallgatók száma 2008 és 2017 között (Forrás: OH FIR)	6
2. táblázat: A nemzetközi hallgatók száma képzési szintenként az elmúlt 3 évben (Forrás: OH FIR)	8
3. táblázat: A válaszadók pénzügyi helyzete a saját országbeli diákokhoz és az itteni többi külföldi diákhöz képest (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N =2825)	11
4. táblázat: A válaszadók pénzügyi helyzete a saját országbeli diákokhoz képest, budapesti és vidéki hallgatók válaszaire lebontva (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N =2825)	11
5. táblázat: Az ösztöndíjhoz kapcsolódó szolgáltatásokkal való elégedettség (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2016, N=1269; Hallgatói véleményfelmérés 2017, N =2825)	14
6. táblázat: Az oktatás minőségét meghatározó tényezőkkel való elégedettség 1 – 5-ig tartó skálán (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N =2825)	16
7. táblázat: A magyarországi továbbtanulás motivációs háttere (Forrás: Hallgatói véleményfelmérés 2017, N =2825)	19

